

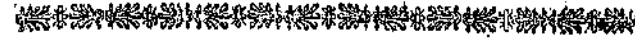
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ
Σ Α Λ Η Π Ι Γ Ε
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ὑπὸ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

« Ἀκούσωμεν τοίνυν ὅσα τῆς ἀναγωγῆς τῶν Γραφῶν ἀρλοῦμεν
εἶναι ὑπεμένεμεν βλάβην, εὖν πανότι! εὐ γὰρ ἔν ποτε τῆς διὰ τῶν
ἔργων ἐπιλαβόμεθα πολιτείας, εἰ μηδὲ αὐτοὺς τοὺς νόμους, εἰδέσθαι
καθ' ὅς πολιτεύεσθαι χρὴ. »
(Κόρινθ. Ἀλεξανδ. Στιχὸν τῆ κατὰ Ματθ. ὁμιλία Κεφ. ΙΓ')



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
Ἐκ τοῦ παρὰ τὴν ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΔΑ,
1836,



ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ Σ Α Λ Π Ι Γ Ε.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Αριθ. 18. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΤΗ 16 ΟΚΤΩΜΒ. 1837. ΣΑΒΒΑΤΟΝ.

*Ἑρμηνεία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Γ'. κεφαλαίου τῆς
Γενέσεως. Παρ. 16.*

« Ἐχθραν θήσω ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικὸς,
» καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρ-
» ματος αὐτῆς. Αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις
» αὐτοῦ πτέρναν ».

Ὁ Θεὸς προβλέπων τὰ πάντα πρὸ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ὡς
παγγνώστης, ἀπεφάσισεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἑσαρκον οἰκονομίαν.
Ὦθεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παραβάσεως τῶν πρωτοπλάστον,
μέλλων νὰ ἐξορίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Παράδεισον ὡς παραβά-
τας, καταρώμενος τὸν ὄφιν, εἶπε πρὸς αὐτὸν, μᾶλλον δὲ πρὸς
τὸν ἐγκρυπτόμενον ἐν αὐτῷ διάβολον, τὴν ἀκούουσαν Θεῖαν
πρόρρησιν (διὰ νὰ τὴν ἀκούσῃ καὶ ὁ Ἄδὰμ καὶ οἱ μετ' αὐ-
τὸν, νὰ παρηγορῶνται εἰς τὰς θλίψεις τῆς ἐξορίας των, καὶ
νὰ μὴν ἀπελπίζωνται, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἐλπίζου καὶ νὰ
ἀναμένου τὸν ἐλευθερωτὴν καὶ Σωτῆρα τῶν). « Ἐχθραν θή-

» σου ἀναμέσον σου, καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν».

Εἰς ταύτην τὴν Θεῖαν προῖρησιν, πρῶτον πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, δὲν λέγει ἀναμέσον τοῦ ἀνδρός, οὔτε τοῦ ἀνθρώπου γενικῶς· ἀλλὰ τῆς γυναικὸς, καὶ μάλιστα τῆς μιᾶς καὶ μόνης, τῆς μητρὸς τοῦ ἐνός καὶ μόνου πανσθενεστάτου σπέρματος· ἐκείνης, ἡ ὁποία κατὰ ἀλλόθριαν ἐστάθη διὰ τῆς Θεῖας χάριτος· (α) ἔχθρος τοῦ διαβόλου ἀδιάλλακτος, ὡς μὴ ποιήσασα ποτὲ τὸ θέλημα τοῦ ἀπὸ τῆς Θεῖας αὐτῆς γενήσεως· « ἔχθραν θῆσω ἀναμέσον σου, καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς ». Αἰκούεις; τοῦ σπέρματος αὐτῆς· ἦτοι τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Δεύτερον παρατηρήτέον ὅτι, δὲν εἶπε τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦ σπέρματος διὰ νὰ μᾶς πληροφρήσῃ ὅτι ὁ πανσθενὴς υἱὸς αὐτῆς τῆς γυναικὸς δὲν θέλει γεννηθῆ ἔκ σπέρματος ἀνδρός, ἀλλ' ἔκ μόνης τῆς γυναικὸς· ἦτοι

(α) Ταύτην τὴν Θεῖαν χάριν δηλοῖ βέβαια τὸ, θῆσω. « ἔχθραν θῆσω ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικὸς. » Ἦτοι θέλω χαριτώσει αὐτὴν τόσο, ὥστε νὰ ἔχῃ μετὰ σοῦ ἔχθραν αἰώνιον. Ἐχαρίτωσε δὲ τόσο πολλά τὴν ἁειπάρθενον Μαρίαν ὁ Παναγίας Θεός, διότι προέγνω τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς προαίρεσιν εἰς τόσο βελόν, ὥστε νὰ ἔχῃ μετὰ τοῦ διαβόλου ἔχθραν παντοτεινήν· ἦτοι νὰ μὴ κάμῃ ποτὲ τὸ θέλημα τοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐναντιοῦται πάντοτε εἰς τὰς ὀλέθριους ἐπιθυμίας του. Ὅθεν προέγνω τὴν προαίρεσίν της, ἐπροαίρεσεν αὐτὴν ἀναμάρτητον ἀπὸ παντὸς προαιρετικοῦ ἀμαρτηματός, καὶ καταικητήριον τῆς Θεῖας τοῦ ἐνανθρωπήσεως. « Οὐς προέγνω, τρώγεις καὶ προώρτισε », Παυλ. Ρωμ. Κεφ. γ'. 29.

ἔκ τῶν παρθενικῶν καὶ πανάγων αἱμάτων αὐτῆς θέλει τυρωθῆ ὑπερφωδῶς ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ ἁμώσευ Τριάδος ἡ πανάχραντος Σάρξ του. Ὅθεν καὶ σπέρμα γυναικὸς καταλλήλως ὠνόμασε τὸ πρόσλημα τῆς ἀνθρωπότητός του ἔκτοτε αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεός. Καὶ πάλιν καθὼς ἐπὶ τοῦ Ἁβραάμ· ἐκφράσας ὁ Θεὸς τὰς ἐπαγγελίας, « ὅτι ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐνευλοῦν » γηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη »· δὲν εἶπε « τοῖς σπέρμασιν » ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός, « τῷ σπέρματι σου » ὅς « ἐστὶ Χριστός » (α). Οὕτω καὶ ἐξ ἀρχῆς « σπέρμα γυναικὸς » προεῖπε τὸν Χριστόν. Παρατήρησον προσέτι, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ διαβόλου ἔχθρα εἰς δύο ἄτομα μόνον περιορίζεται· μετὰ τὴν δηλαδή τῆς γυναικὸς, καὶ μετὰ τὸ σπέρμα αὐτῆς· διότι μόνον αὐτὰ τὰ δύο ἄτομα ἐστάθησαν πάντῃ ἀναμάρτητα, ὡς μὴ ποιήσαντα ποτὲ τὸ θέλημα τοῦ ἐχθροῦ· τὴν δὲ νίκην τὴν ἀναφέρει μόνον εἰς τὸ σπέρμα (β) τῆς γυναικὸς, διότι μόνος ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσαυριόθη καὶ ἐνίκησε τὸν ἐχθρόν. Ὅθεν λέγει ἁμέσως. « Αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ » τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν »· ἦτοι αὐτὸς θέλει σοῦ σὺντρέψῃ τὴν κεφαλὴν, δηλαδή τὴν σου τὴν δύναμιν καὶ πάντα

(α) Γαλατ. γ'. 16.

(β) Τὴν μὲν ἔχθραν τῆς γυναικὸς τὴν ἀναφέρει μόνον εἰς τὸν ἀρχέκακον ὄφιν, διότι μόνου τοῦ διαβόλου ἐφάνη ἡ Παναγία ἔχθρος· οὐχὶ δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων, καθότι οἱ Θεοκτόνοι Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν Παναγίαν δὲν εἶχον νὰ κάμουν τίποτε· τὴν δὲ ἔχθραν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, ἦτοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μολονοῦ τὴν ἀναφέρει μόνον εἰς τὸ σπέρμα τοῦ διαβόλου, ἦτοι εἰς τοὺς Θεοκτόνους Ἰουδαίους, καθότι αὐτοὶ ἐφαίνοντο εἰς τὸ φαινόμενον οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ἐπομένου βιβλιοῦ δὲ, « αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ » τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν », γίνεται δῆλον ὅτι ἀναφέρει αὐτὴν κυρίως εἰς τὸν διάβολον.

τὰ ἔργα σου, σὺ δὲ θέλεις θανατώσει δια τοῦ σπέρματός σου (α), ἦτοι τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων, τὴν πτέρναν, ἦτοι τὴν σάρκα αὐτοῦ. Παρατηρήτέον προσέτι ὅτι δὲν εἶπεν « αὐτὸ σου » τηρήσει κεφαλὴν » εἰς οὐδέτερον γένος, ὥστε νὰ συμφωνήσῃ κατὰ τὴν φωνὴν μὲ « τὸ σπέρμα » ἢ οὐδατέρου γένους (διὰ τὰ μὴν ὑπολάβουν τινὲς ὅτι δηλοῦ ὄλον τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς καταγόμενον ἐκ τῆς προμήτορος πρώτης γυναικός), ἀλλ' εἶπεν « αὐτὸς » εἰς ἀρσενικὸν γένος, (ὡς εὐρίσκεται γεγραμμένον εἰς πλείους καὶ ἀρχαιότατους κώδικας), διὰ νὰ προσδιορίσῃ ὅτι τὸ σπέρμα τῆς γυναικός θέλει εἶναι εἰς καὶ μόνος κυρίως ἀνὴρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἦτοι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός· σπέρμα ὄχι τῆς πρώτης γυναικός τῆς Εὐας, τῆς ποιησαμένης πρώτης φιλίας μετὰ τοῦ διαβόλου, (διότι ἤκουσε τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ καὶ ἔπραξε τὸ θέλημα του (β)),

(α) Ὅτι μὲν σπέρμα τοῦ ἐχθροῦ διαβόλου ἐννοεῖται καὶ τοὺς Θεοκτόνους Ἰουδαίους, βεβαιούμεθα ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ ὑπάρχοντος εἰπε πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους· « Ἔμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ ». Ἐὐ παραδοξότατον ὅτι σύγχρόνως τοῖς λέγει περὶ ἐκείνου τοῦ ἰδίου θελήματος τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ὁποῖον πρέπειτε κατ' ἀρχὰς, τὸ ὅτι ζητοῦν νὰ τηρήσουν τὴν πτέρναν του· ἦτοι νὰ θανατώσωσι τὴν σάρκα του.

« Νῦν δὲ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναι ἄνθρωπον, ὡς τὴν ἀλήθειαν ὑμῶν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ. . . . Ἔμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπήσατε ἀν ἐμέ. . . . Ἔμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐσμ', καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν ».

Ἰωάν. Εὐαγ. Κεφ. γ'. 40, 41, 42, 44.

(β) Γεν. Κεφ. γ'. 5, 6, 7.

ἀλλ' ἄλλης γυναικός κεχαριτωμένης ὡς Ἄνωθεν (α), καὶ κεφαλισμένης ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἥτις θέλει συζητήσει ἐχθραν κατὰ τοῦ διαβόλου ἀπ' αὐτῆς τῆς Θείας αὐτῆς γεννήσεως· « Ἐχθραν θήσω ἀγαμέσων σου, καὶ ἀναμέσων τῆς γυναικός ». Ὁ δὲ Ἀδάμ τόσον καλὰ ἐκατάλαβε τὴν ἐγγόνιαν αὐτῆς τῆς Θείας προφύσεως, ὥστε πρῶτον, ὠνόμασεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γυναικός αὐτοῦ τὸ ὄνομα τῆς κεχαριτωμένης ἐκείνης γυναικός « ζώνη »· καὶ ἐπέφερε καὶ τὴν αἰτίαν· « ὅτι αὐτὴ ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων » (β).

Παρατηρητέον καὶ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ λέξις « ζώντων », εἶναι ἀντιθετικὴ τοῦ « νεκρῶν ». Ὅλον ὅταν εἴπωμεν, ζώντων, ἀπάναγκες πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν καὶ, νεκρῶν. Εἰπὼν λοιπὸν ὁ Ἀδάμ ὅτι, αὐτὴ ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων, ἀναγκάτως συνάγεται ὅτι δὲν θέλει εἶναι μήτηρ τῶν νεκρῶν. Ζώντας λοιπὸν ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ Ἀδάμ τοὺς πιστοὺς καὶ ὀρθοδόξους Χριστιανούς· τοὺς δὲ ἀπίστους καὶ ἰθνηκοὺς τοὺς μὴ δοξάζοντας οὕτως τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Θεῶν ἀληθινῶν, οὕτως τὴν πανάχραντον αὐτοῦ μητέρα ὑπεραγίαν καὶ ἀναμάρτητον ἀπὸ παντός προαιρετικοῦ ἀμαρτήματος, καὶ παρθένον πρὸ τέκου,

(α) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ὅταν ἀπεστάλη ἵνα εὐαγγελίσῃ τὴν Κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον διὰ τὴν ὑπερφυῆ καὶ ἀσπορὸν ἀλληψιν τοῦ Κυρίου, πρῶτον τὴν ὠνόμασε κεχαριτωμένην· « Χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ εὐλογημένη ἡ μένη σὺ ἐν γυναιξί »· συμφώνως μὲ τὴν ἐννοίαν τούτου τοῦ Θεοῦ ρητοῦ. Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ὠνόμαζεν αὐτὴν πολλὰκις « γόνα », ὡς εἰς τὸν ἐν Κανᾷ γάμον, καὶ ἐπὶ τῆς Θείας αὐτοῦ σταυρώσεως· καλῶς προσεῖπεν αὐτὴν γυναικὴ κεχαριτωμένην εἰς τοῦτο τὸ Θεῖον ρητόν.

(β) Γεν. Κεφ. γ'. 21.

καὶ ἐν τόκῳ, καὶ μετὰ τόκον, ἐνοσί νεκρούς. Καὶ τῷ ὄντι τὸ ὄνομα Ζωὴ ἀρμύζει κυρίως εἰς τὴν Πανόχραντον Θεοτόκον κάλλιον, πᾶρξ εἰς τὴν προμήτορα τὴν Ἐύαν· εἰς τὴν ὁποῖαν κατάλληλότερον ἦταν νὰ τὴν διαμάσῃ θάνατον, καθότι αὐτὴ πρῶτη, μὲ τὴν φιλίαν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμε μετὰ τοῦ διαβόλου, ἐπροξένησεν εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος τὸν θάνατον. Ἡ δὲ Κυρία ἡμῶν Θεοτόκος ἐγέννησε τὴν ἀληθινὴν ζωὴν. Δεύτερον, αὐτὴ εἶναι μήτηρ μᾶλλον πάντων τῶν θνητῶν παρὰ πάντων τῶν ζώντων. Ἡ δὲ Κυρία ἡμῶν Θεοτόκος εἶναι κατὰ ἀληθεῖαν μήτηρ τῶν ζώντων, διότι ἐγέννησε τὸν Χριστόν, ὅστις ἐποίησε ζώντας καὶ ἀθάνατους πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας. « Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ » πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν » αἰῶνα (α) »· ὅστις καὶ ἐπὶ τῆς σωτηρίου σαρωσέως του μητέρα κατὰ χάριν ὠνόμασεν αὐτὴν ἀναγωγικῶς πάντων τῶν πιστῶν, εἰς τὸ πρόσωπον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. « Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παριστῶτα ὄν » ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι ἴδε ὁ Υἱός σου· εἶτα » λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου » (β).

(α) Ἰωαν. Εὐαγ. Κεφ. ἰα'. 25. 26.

(β) Ἰωαν. Εὐαγ. Κεφ. ιβ'. 26. 27. ὡς νὰ ἔλαβε Ἰὼνα, (καθὼς ἀπ' ἀρχῆς σὲ ὠνόμασα) ἰδοὺ ἐτήρησα, ἥτοι συνέτριψα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως τοῦ πονηροῦ διαβόλου καὶ ἐξωρτοίησα πάντας τοὺς εἰς ἐμὲ πιστεύοντας ὡς ἀπ' ἀρχῆς προσέφηκα· οὗτοι εἰσὶν υἱοὶ καὶ τέκνα σου. « Ἴδε ὁ Υἱός σου »· καθὼς εἶσι καὶ ἀδελφοί μου, τοὺς ὁποίους οὕτως ὠνόμασα διὰ τῶν Προφητῶν μου· ἀπαγγεῶν τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου » (Παῦλ. Ἑβρ. Κεφ. γ'. 12). Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ καὶ διὰ τοῦ μαθητοῦ εἰς πάντας τοὺς πιστοὺς. « Ζῶντες καὶ πιστοὶ μου Ὀρθόδοξοι, ὅσοι πιστεύετε εἰς ἐμὲ ὅτι

ὄχι βάνον τὴν πανάχραντον μητέρα τῷ Σιοτῆρος Ζωὴν ὠνόμασεν ὁ Ἀδάμ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ ἀπογόνους του παρέδωκεν ὅτι θέλει γεννηθῆ εἰς Μεσίαν, ὅστις θέλει ἀπαλλάξῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ ταύτην τὴν ἐπικατάρατον γῆν ἐν τοῖς ἔργοις ἡμῶν. Ὄθεν ὁ Ἀδάμ, (οὐχὶ ὁ φονεὺς) ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴν γενεᾶν τοῦ Σῆθ, ὃν διδαγμένος ταύτην τὴν φήμην, ὅτε ἐγέννησε τὸν Νῶε καὶ ἶδεν αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς νήπιον χαριτωμένον, ὠνόμασεν αὐτὸν Νῶε, τουτέστιν ἀνάπαυσιν, διότι ἔσως ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Μεσίης. Ὄθεν εἶπε καὶ αὐτὰ τὰ ἀξιοσημείωτα, « Οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν » τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς κατηράσατο Κύριος ὁ Θεός » (α). Ὁ δὲ Νῶε διδαχθεὶς ταύτην τὴν φήμην παρὰ τοῦ πατρὸς του, δίδωκεν αὐτὴν εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ ἀπογόνους του, ὥστε διεφημίζετο μετὰ τῶν αὐτῶν μέχρι τῆς κηρύξεως τῶν Θείων Προφητῶν, οἵτινες παρέστησαν τὴν φήμην ταύτην ἐγγραφον, σαφηνίζοντας καὶ τὰ λοιπὰ περιστατικὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀδάμ, ὅστις ἔχων ὅλον τὸν πόθον του

« Ὅπως μὲ πίστιν ζώσῃν δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην ὡς οὗτος ὁ μαθητής· τοὺς ὁποίους ἐξωοποίησα μὲ τὴν χάριν τοῦ αἵματος μου, μὲ τὴν ἀρετὴν ταπεινώσειν καὶ πᾶσαν τὴν Θείαν συγκρατάσῃν, γενόμενος ὑπήκοος τῷ Πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ. Ἰδοὺ ἡ μήτηρ ἡμῶν ὡς ὁ Ἀδάμ ἀπ' ἀρχῆς αὐτὴν προκατήγγειλε· παραλάβετε αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια καὶ μέσα εἰς τὴν καρδίαν σας· καὶ μέρα εἰς τὴν ψυχὴν σας· διότι αὐτὴ θέλει εἶναι μετ' ὑμῶν βοήθεια καὶ προστασία σας· μεριτεύουσα πρὸς με τὸν φυσικὸν Υἱὸν ὑπὲρ ὑμῶν, ὡς κατὰ χάριν τέκνων της ».

(α) Γεν. Κεφ. ε'. 29.

νά ἴδῃ τὴν ἡμέραν τοῦ Θεοῦ Αυτοῦτοῦ, εἶδεν αὐτὴν ἀπαξ
 συμβολικῶς καὶ ἐχάρη. « Ἀβραάμ ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν
 » ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη » (α).

Ὁ δὲ Ἰακώβ πεφωτισμένος προσέειπε καὶ ὑπὸ τοῦ Πανα-
 γίου Πνεύματος, προεφήτευσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ τοῦ
 Ἰσούδ καὶ τὴν γέννησιν, καὶ τὴν σφύρωσιν, καὶ τὴν ἀνάστα-
 σιν αὐτοῦ, καὶ τὸ φωταῖνόν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, (καὶ
 τὴν ἐκλογὴν τῶν Θεῶν Ἀποστόλων εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰσά-
 χαρ), καὶ πρὸ πάντων ὅτι εἶναι καὶ Θεός, καὶ υἱὸς Θεοῦ, μὲν τὰς
 συμβολικὰς λέξεις *Λέων καὶ Σκύμος* (β)· καὶ ἄλλοι πολ-
 λοὶ ἐκείνου τοῦ καιροῦ εἶχον ἐκ παραδόσεως ταύτης τὴν Θεῖαν
 φήμην, καὶ διὰ τοῦτο ἐπαθύμουν νὰ ἴδουν τὸν Θεῖον Αυρω-
 τήν. περὶ τῶν ὁποίων εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἀποστόλους.
 « Πολλοὶ Προφῆται καὶ Βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς
 » βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
 » ἤκουσαν » (γ).

Ἠθικόν.

Καὶ πάντα ἄνθρωπον χαριτώνει ὁ Πανάγαθος καὶ δικαιο-
 τᾶτος Θεός· ἥτοι τὸν ἐνδυναμώνει μὲ τὴν θαλάμην τοῦ χάριν
 ὅταν προγνωρίζῃ τὴν προαίρεσίν του κλίνουσαν εἰς τὸ ἀγα-
 θόν. Ὅθεν ὁ ἄνθρωπος χρᾶζει δύο πτέρυγας, τὴν προαίρεσίν
 του καὶ τὴν Θεῖαν χάριν διὰ νὰ πετασθῇ καὶ νὰ καταπαύσῃ
 εἰς τὴν μερίδα τῶν μακαρίων· περὶ τῶν ὁποίων λέγει ὁ Προφη-

(α) Ἰακ. Εὐαγ. Κεφ. ἡ. 56.

(β) Γεν. Κεφ. μθ'. 9.

(γ) Λουκ. Εὐαγ. Κεφ. α', 24.

τάναξ. « Τὸς δώσει μὲν πτέρυγας ὡς τὴν περιστέρᾶς καὶ πετα-
 » σθήσομαι καὶ καταπαύσω » (α); Ἐκ τῶν δύο τούτων πτε-
 ρύγων, ἡ μία, ἥτοι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντοτε ἑτοιμος
 νὰ δοθῇ ἡμῖν ὅταν δεῖξωμεν ἀγαθὴν προαίρεσιν· ἥτοι ἀφοῦ
 ἡμεῖς οἱ ἴδιοι βιάσωμεν τὴν διάθεσίν μας νὰ προαιρούμεθα
 ἀληθῶς μὲ καθαρὴν καρδίαν τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ, καὶ
 τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ (β) μὲ ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν, εὐ-
 θέως λαμβάνομεν καὶ τὴν Θεῖαν χάριν ἐνδυναμώνουσαν ἡμᾶς
 εἰς τὴν ἐκτέλεσιν· καθὼς χωρὶς ταύτης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκ-
 τελέσωμεν κἀνὲν ἀγαθόν. Τοῦτο σημαίνουν ἐκεῖνα τὰ Θεῖα λό-
 για. « Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν » (γ) ἥτοι χωρὶς
 τῆς χάριτός μου. Καὶ, « πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα
 » τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον » (δ).

Ὡς βιάσωμεν λοιπὸν ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ κατὰ τοῦτον τὸν
 τρόπον τὸν ἐαυτὸν μας νὰ ἀποκτήσωμεν προαίρεσιν ἀγαθὴν,
 ὅσοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐμπλησθῶμεν τῆς Θεῖας χάριτος, καὶ
 νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. « Ἡ Βασιλεία
 » τῶν Οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιάσεται ἀρπάξουσιν αὐτήν » (ε).

(α) Ψαλμ. νδ'. 7.

(β) Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσου ἀγαθόν. Ψαλμ. λγ'.

15.

(γ) Ἰωάν. Εὐαγ. Κεφ. ιβ'. 5.

(δ) Ἰακώβ. Ἐπιστ. Κεφ. α'. 17.

(ε) Ματθ'. Εὐαγ. Κεφ. ια'. 6. 12.

Περὶ ὑποκρίσεως.

« Οὐκ ἔστιν ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἳ
 » παρομοιάζετε τάφοις κεκονικμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν
 » φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ
 » πάσης ἀκαθαρσίας· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε
 » τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεροὶ ἐστέ ὑποκρίσεως
 » καὶ ἀνομίας ». Ματθ. κγ'.

Τὸ νὰ φαίνεται τις ὅτι εἶναι ἐνδύομαι, χωρὶς νὰ ᾔναι τῆ
 ἀληθείας, ἔλεγεν ὁ σοφώτατος Πλάτων, ὅτι εἶναι ἡ μέγιστη
 ἀδικία. « Ἐσχίστη ἀδικία τὸ δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα ».
 Διὸ καὶ ὁ ὕψιστος τῆς ὑποκρίσεως εἶναι τοιοῦτος ἡ ὑπόκρι-
 σις· εἶναι προσποιήσις διὰ τῆς ὁποίας ἀγωνίζεται ὁ ὑποκρι-
 τὴς νὰ πιστευταί ἄλλο, ἢ ὅ,τι πραγματικῶς εἶναι· ὁ δὲ
 σκοπὸς τῶν ὑποκριτῶν ἢ διπροσώπων εἶναι νὰ ἀρέσουν μό-
 νον εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν· καὶ οὕτω νὰ
 δοξασιῶνται ἢ ἄλλο τι νὰ κερδίσωσι παρ' αὐτῶν. « ἡγάπη-
 » σεν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἢ περὶ τὴν δό-
 » ξαν τοῦ Θεοῦ. » Οὗτοι δὲ οἱ ὑποκριταὶ ἐκληρονόμησαν τοῦ-
 το τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ μίμου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἱ ὅ-
 ποιοι ὄντες οὐρεθάνοι ἄνθρωποι, ἐρχόμενοι εἰς τὰ Θέατρα,
 καὶ περιθέμενοι προσωπίδα εἰς τὰς Κιομαδίας καὶ Τραγω-
 δίας πότε ἐφαίνοντο Ἀγαμέμνονες, πότε Ἑλένη, καὶ πάλιν
 ἀποθέμενοι τὰ προσωπίδα ἕμενον, ὅποιοι ἦσαν καὶ πρῶτον,
 Ζωπυρίων μάγειρος, καὶ Σωσίας, καὶ Τιθίης. Παρομοίως καὶ
 οἱ ὑποκριταὶ μιμοῦνται εἰς τὰ ἔξω τὴν ἐμφάνειαν τῶν Περ-
 σέων, τὴν ἀκταροσάνην τῶν Ὀσίων, τὴν φιλόθεον φιλοθρω-
 πίαν καὶ ταπεινοφροσύνην τῶν ἁγίων, τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἰε-
 ρότητα τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἔσωθεν ἡ ψυχὴ τῶν γέμει ἀπὸ
 ἀκαθάρτου λογισμοῦ, ἀπὸ τὴν ἀκρασίαν, ἀπὸ τὴν δουλεί-
 τηκα, ἀπὸ τὴν φιλαπλουσίαν, ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ἀπὸ τὴν

φυγρότητα εἰς τὰ Θεῖα, ἀπὸ τὸ μῖσος καὶ ἀποστροφὴν τῶν
 Οὐρανίων, ἀγάπην δὲ καὶ προσπῆθειαν τῶν κοσμικῶν καὶ
 ἐπιγείων. Τάφοι ἀληθῆς οἱ τοιοῦτοι ὑποκριταὶ, καθὼς τοὺς
 παρομοιάζει αὐτὴ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ. « Οὐκ ἔστιν ὑμῖν Γραμμα-
 » ταῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ οἳ παρομοιάζετε τάφοις κε-
 » κονικμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν
 » δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας ».

Εἶναι καθὼς τὰ ἀγάλματα, ὡραῖα μὲν κατὰ τὸν ἔξω σχη-
 ματισμὸν, ἔσω δὲ διατριβῆσι εἰσὶ τῶν μυῶν καὶ γαλῶν· εἶ-
 ναι καθὼς τὰ χιονοσκεπάστα Ἡφαίστεια ὄρη, τὰ ὅποια ὑπὸ
 τὴν λευκότητα τῆς χιόνος κρύπτουσιν ἔσω μύδρους καὶ φλο-
 γερὸν πηλὸν· εἶναι καθὼς ἡ θάλασσα, ἣτις ὑπὸ τὰ γαλιναῖα
 κύματα κρύπτει τοὺς σκοπέλους· εἶναι καθὼς οἱ δρυμόνες οἱ
 ὅποιοι ὑπὸ τὴν πρυσινάδα κρύπτουσι τοὺς φαρμακεροὺς ὄφεις·
 ἕλλο δὲν παρατηρεῖται εἰς αὐτοὺς παρὰ πλάσματα ἀπατη-
 λὰ, καὶ εἰς τοὺς λόγους, καὶ εἰς τὰ ἔργα, καὶ εἰς τὰς φιλο-
 φροσύνας, καὶ εἰς τὰ συναλλάγματα. Δικαίως διὰ τοῦτο εἶ-
 πεν ὁ Δαυὶδ. « Σῶσον με Κύριε, οἳ ὀλιγόγησαν αἱ ἀλήθειαι
 » ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ». Οἱ τοιοῦτοι ἐνδύονται ὀ-
 λα τοῦ ψεύδους, τὰ προσωπεῖα, ποιοῦσι καὶ ὑποφέρουσι τὰ
 πάντα, διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὸν δόλιον αὐτῶν σκοπὸν, λαλοῦ-
 σιν, ἐνεργοῦσι, τρέχουσιν ἀκαύραστοι ὄμιοι μὲ τοὺς Φαρι-
 σαϊκοὺς ἀκείνους ὑποκριτάς· « περιάγουσι καὶ αὐτοὶ τὴν ξη-
 » ρὰν καὶ τὴν θάλασσαν ποιεῖσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ οὕτω
 » γένηται, ποιῶσιν αὐτὴν υἱὸν γενένης διπλοῦτερον αὐτῶν ».
 Τί δὲ νομίζετε ἀγαπητοί, ἐν ᾧ βλέπετε τοὺς τρεῖς παῖ-
 ρας εἰς τὴν Βαβυλωνίαν κείμενον νὰ προσκαλῶσιν ὅλα τὰ
 κτίσματα νὰ εὐλογήσωσιν τὸν Θεόν· τὴν γῆν λέγω, τὸν οὐρα-
 νόν, τὰ ἄστρα, τὰς βροντάς, τὰς ἀστραγάς, τοὺς ἀνάμους,
 ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς παγετοὺς καὶ τὰς χιόνους. « Εὐλογοῦτε

» ψύχας, πύγναι, και χιώνες, άστραπαί και νεφέλαι τόν Κύριον ». Πουθενά δὲ δὲν φαίνεται νὰ προσκαλοῦν τὸ οὐράγιον τόξον εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ. Δὲν πᾶς φαίνεται παροδόξον νὰ κρᾶζουν ὅλα τὰ κτίσματα διὰ νὰ δοξάσουν τὸν Ποιητὴν τους, και μόνον τὴν Ἰριν νὰ αποκλείωσι τῆς ἁρμοιῦν ὠδῆς; Τὴν Ἰριν λέγω, ἥτις ὠνομάζεται τόξον ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεόν. « Τὸ τόξον μου τίθημι ἐν τῇ νεφέλῃ· τόξον » ὄχι τοῦ πολέμου ἀλλὰ τῆς εἰρήνης; και ἔτσι εἰς σημείον διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και τῆς γῆς ». « Ἴδε τόξον, λέγει και » ὁ Σειράχ, και εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα αὐτὸ, σφόδρα ὠραίων ἐν τῷ αὐγίσματι αὐτοῦ, ἐγύρωθεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει δόξης, χεῖρες Ἰψίστου ἐτάνυσαν αὐτὸ ». Διὰ τί λοιπὸν ἐσιωπήθη μόνον αὐτὸ εἰς τὴν ὠδὴν τῶν τριῶν παιδῶν; Ὅχι δι' ἄλλο ἐξῆγει ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ἀλλὰ διότι αὐτὸ εἶναι σύμβολον τῆς ὑποκρίσεως, ἐκείνη ἢ ποικιλία τῶν χρωμάτων του εἶναι ὅλη φαινομένη, δὲν εἶναι στερεὰ, φθάνει ἕνα φύσημα τοῦ ἀνέμου νὰ τὴν διασκορπίσῃ. Λοιπὸν ἐπειδὴ εἰκονίζει τὴν ὑπόκρισιν δικαίως δὲν εἶναι δεκτὸν εἰς τὸν Θεόν.

Γράφει ὁ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος; ὅτι πολεμοῦντες ποτὲ οἱ Ἰβραῖοι ἐναντίον τῶν ἀλλοφύλων μὲ στρατεύματα πολυάριθμον και κελῶς ὠπλισμένον, ὄχι μόνον δὲν ἔγιναν νικηταί, κατὰ τὴν ἐλπίδα των, ἀλλ' ἔπαθον και τοιαύτην ἀξιοθρήνητον καταστροφὴν, ὥστε ἔπεσον σχεδὸν ὅλοι ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ ἐχθροῦ, και τὸ αἴτιον ἦτον διότι ὑποκᾶτω εἰς τὰ ὄπλα εἶχον κεκρυμμένα τὰ εἶδωλα, καθὼς ἐφάνη ὕστερον. Παρομοίως και τινες, νομίζοντες ὅτι ὀκθρικαμβεύσουσι κατὰ τῶν ἄλλων, φαίνονται εἰς τὰ ἔξω μὲ ὄπλα λευκὰ τῆς ἀθωότητος, ἀγιότητος, ταπεινώσεως, και εὐαγγελικῆς ζωῆς, ἀλλ' εἶναι χρώματα ἐσκιασμένα ἀμαυρά· ἵπὸ τὴν λευκότητα ἐκείνην εἶναι κεκρυμμένα τὰ εἶδωλα, ἢ καρδιά των εἶναι τὸ καταφύγιον τῆς κα-

κίας, ἐκεῖ εὐρίσκεται και τὸ εἶδωλον τῆς φιλαργυρίας, και ἡ εἰκὼν τῆς κενοδοξίας, και ἡ σφραγὶς τῆς ὑπερηφανείας, και τοῦ φθόνου τὸ σκέλεθρον.

Οἱ ὑποκριταὶ λέγει ὁ Χρυσόστομος, ἀνιλεῶς ἀποκτείνουσι τὰς ἀρετὰς τῷ δώρατι τῆς ἀρετῆς· δείχνει τὴν ταπεινώσιν ὁ ὑποκριτής, ἀλλ' ἔχει τὴν ὑπερηφανείαν εἰς τὴν καρδίαν, και οὕτω μὲ τὴν φαινομένην ταπεινώσιν, φονεύει αὐτὴν τὴν ταπεινώσιν, δείχνει τὴν καθαρότητα εἰς τὰ ἔξω και κρύπτει τὴν ἀκαθαρσίαν εἰς τὰ ἐντὸς, και οὕτω μὲ τὴν φαινομένην καθαρότητα, φονεύει τὴν ἰδίαν καθαρότητα· δείχνει τὴν ἀρετὴν και κρύπτει τὴν κακίαν, και μὲ τὴν δειξίν τῆς ἀρετῆς ὁ ἐστὶ μὲ τὸ νὰ ζητῇ νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, φονεύει αὐτὴν τὴν ἀρετὴν. « Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι » πάντες οἱ ἄνθρωποι κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν ».

Τώρα ἐκτάλαθα τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὑπόκριν ὁ Θεὸς δὲν ἠθέλησεν εἰς ἑστίαν οὐτὲ τὴν Στρουθὸν, οὕτω τὸν Κύκνον, διότι αὐτὰ τὰ ζῶα εἰκονίζουσι τοὺς ὑποκριτάς. Ἡ Στρουθὸς ἔχει μεγάλας τὰς πτέρυγας, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ πετάσῃ ὑψηλὰ, οὕτω και ὁ ὑποκριτής ἐπαγγέλλεται ὅτι ἔχει φρόνημα ὑψηλόν, φαντάζεται εἰς τὸ φαινομένον πάντοτε τὰ οὐράνια, κατὰ ἀλήθειαν ὅμως εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν γῆν, εἶναι μακρὸν ἀπὸ τὸν ποιητὴν του. Ὁ Κύκνος πάλιν, λευκὸς κατὰ τὸ χρώμα, γλυκύτατος εἰς τὴν μελωδίαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι δεκτὸς εἰς τὸν Θεόν, διότι ἔχει σάρκα μελανὴν ὡς τὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶναι δεκτὸς εἰς τὸν Θεόν, διότι εἰκονίζει τὸν ὑποκριτὴν, ὁ ὅπως δείχνει τὴν λευκότητα τῆς ἀγιότητος, τὴν καθαρότητα τῆς συνειδήσεως, και ἐντὸς ἔχει τὴν καρδίαν μελανὴν, μεμακρυσμένην ἀπὸ τὸ πῶς και τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. « Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ ».

Τρία πράγματα χρειάζονται, αγαπητοί, διὰ νὰ γένη μία καλὴ συμφωνία, ἡ γλῶσσα, ἡ χεὶρ, καὶ ἡ καρδιά· ἡ γλῶσσα μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς, ἡ χεὶρ μὲ τὴν ἐνεργεσίαν τῆς τέχνης, καὶ ἡ καρδιά διὰ νὰ κατευθύνῃ αὐτὴν τὴν χεῖρα καὶ γλῶσσαν, ἥτις εἶναι ἡ καθέδρα καὶ πηγὴ πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης. Ἀλλ' ἡ καρδιά τοῦ ὑποκριτοῦ δὲν εἶναι σύμφωνός ποτε οὔτε μὲ τὴν γλῶσσαν οὔτε μὲ τὴν χεῖρα, μὲ τὴν γλῶσσαν προσποιεῖται ὅτι ἔχει ἀρετὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας οὐδεμίαν μετοχὴν ἔχει κατὰ τὴν καρδίαν, μὲ τὴν χεῖρα πράττει καὶ χωρὶς νὰ θελῇ ἐκείνα ὅπου προξενοῦν εἰς αὐτὸν δόξαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ὁμοίος ὁ ὑποκριτὴς μὲ τὴν ξυλίνην περιστερὰν ἀρχύτα τοῦ Ταρσανίου, ἡ ὁποία ἐν ᾗ ἐπέτα εἰς τὸν ἀέρα εἰσίνετο ζωντανή, ἀλλὰ κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ὄχι τῇ ἀληθείᾳ, ἐπειδὴ σχῆμα εἶχεν ἐκείνη περισερᾶς, ἀλλ' ὄχι καὶ καρδίαν, διότι ἀντὶ τῆς καρδίας εἶχεν ἔσωθεν βόδας καὶ τροχοῦς τοιοῦτος καὶ ὁ ὑποκριτὴς ἔξωθεν φαίνεται μὲ σχῆμα περισερᾶς, πρῶτος, ταπεινός, ἀπονήρευτος, ἀλλ' ἔσωθεν ἐρημος ἀπὸ καρδίαν, γεμάτος ἀπὸ τροχοῦς καὶ δολιότητος, ψεύδη καὶ ἀπάτας.

Ἀξιόπαινος μὲ φαίνεται ἐκείνος ὁ στοχασμὸς κατὰ τὸν ὁποῖον τινὲς τῶν παλαιῶν παρομοιάζουν τὸν ὑποκριτὴν μὲ τὴν καρδίαν τῆς γῆς, διότι καθὼς ἡ γῆ εἰς τὸ πρόσωπον εἶναι στολισμένη μὲ ἄνθη καὶ φυτὰ, ἀλλ' ἐν κατέβῃ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς καὶ εἰς τὴν καρδίαν δὲν εὐρίσκεις ἄλλο παρὰ τὸν ἄδην. Τοιοῦτος καὶ ὁ ὑποκριτὴς, εἰς τὸ πρόσσωπον δείχνει πραότητα, φιλίαν, Ἀποστολικὴν μίμησιν, ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν του εὐρίσκεις ὄλεθρον ἄδου, δόλους καὶ πανουργίας καὶ σκοποὺς ὀλεθρίους καὶ ἀντευναγγελικούς. Τῷόντι ἄδης εἶναι ἡ καρδιά τοῦ ὑποκριτοῦ, διότι τί πρᾶγμα ἔχει ὁ ἄδης, καὶ

δὲν τὸ ἔχει μέσα εἰς τὰ στήθη ὑποκριτῆς; γένναν πυρός; εὐρίσκεις εἰς τὸν ἄδην, καὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὑποκριτοῦ φλόγα ἀκατάπαυστον τῶν κακίστων ἐπιθυμιῶν σκοτός ἐκεῖ εἰς τὸν ἄδην παχύτατον, νύκτα κακοφροσύνης καὶ πλάνης καὶ κακονόας μεγίστης εἰς τὸν ὑποκριτὴν, τέτατον καὶ δεσμά ἄλυτα εἰς τὸν ἄδην, σπλάγγνα ψυχρὰ καὶ κρουρὰ ἀπανθρωπιᾶν καὶ εἰς τὸν ὑποκριτὴν καὶ τοιοῦτον ἄδην πῶς νὰ μὴν βδελύττεται ὁ Θεός;

Ἄς μισήσωμεν λοιπὸν τὴν ὑπόκρισιν φεύγοντες τοὺς ὑποκριτὰς ἀδελφοί, καὶ μάλιστα ἐν εὐρεθῶσι τινὲς νὰ καταγινοῦνται νὰ μᾶς ἀποπλανήσωσιν ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς καθαρωτάτης καὶ ἀμώμου ἡμῶν θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεριπάτησαν τόσους αἰῶνας οἱ προπάτορες ἡμῶν, καὶ ἤδη περιπατοῦμεν ἀπταιστώσ καὶ ἡμεῖς. Ὅταν ἴδωμεν τοιοῦτους ὑποκριτὰς « ἐπηρεάζοντας τὴν ἀγαθὴν ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν ». Μὴν ἐξαπατώμεθα ἀπὸ τὰ δῶρα καὶ τὰς χάριτας, τὰς ὁποίας οἱ τοιοῦτοι φαίνονται ὅτι μᾶς κἀμνοῦν, διότι τὰ τοιαῦτα ἀπεδείχθησαν διὰ μυρίων καὶ ψηλαφητῶν παραδειγμάτων ὅτι εἶναι δῶρα ἄδωρα, πλάναι χάριτες, φιλήματα δόλια, ὡς ἦτον δόλιον καὶ τὸ φίλημα τοῦ Ιούδα, διὰ τὸ ὁποῖον ἤκουσεν ἀπὸ τὸν φιληθέντα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν διδάσκαλόν του, τὸν ὅσον πρῶτον, τίσαν φοβερὸν ἐκείνον ἔλεγχον. Ιούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; Τῶν τοιούτων αἱ ἀγαθοεργίαι, ἔχουν καταχθονίων σκοπῶν ψυχῶλεθρα ἀποτελέσματα. « Προσέχεται » (λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν) ἀπὸ τῶν τοιούτων ψευδοπροφητῶν, « οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν » δι' εἰσὶ λῆμοι ἀρπαγες » ἡ χρήματα δωροῦνται, καὶ ψυχὰς αἰχμαλωτίζουν καὶ λαλοῦσι, καὶ κακὰ διανοοῦνται καὶ πράττουσιν εἰς τὸ σκοτὸς τῆς δολιότητος, καὶ τὰ μὲν καλὰ

των είναι μάταια και ψευδή, τὰ δὲ κακὰ πραγματικά και διαρκῆ. « Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐ-
 τοῦ· χεῖλη δόλια ἐν καρδίᾳ, και ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακὰ »!

Κ. Καστόργης.

Λόγος περὶ τοῦ ὀλίγου ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν.

Και ἔθηκαν αὐτῇ τὰς χεῖρας ἐ Ἰησοῦ· και παρα-
 χρῆμα ἀνωρθώθη, και ἰδοὺ ἔατε τὸν Θεόν. Λωκ.

Δὲν εἶναι πρᾶγμα ἰσχυριώτερον ἀπὸ τὴν πίστιν. Ἡ πίστις
 σώζει τὸν ἄνθρωπον. Αὕτη ἰατρύει ὅλας τὰς ἀσθενείας και
 τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματος. Αὕτη κινεῖ τὰ ὄρη, ἀνασταίνει
 τοὺς νεκροὺς, προστάζει τοὺς ἀνέμους, κάμνει στερεὰ τὰ ὄ-
 ρατα, μεταβάλλει ὅλην τὴν φύσιν. Ἡ πίστις διὰ τοῦ βαπτί-
 σματος μᾶς καθαρίζει ἀπὸ τὸν προπατορικὸν ῥύπον, μᾶς
 ἐλευθεριώνει ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου, και μᾶς κάμνει
 υἱὸς τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, και κληρονόμους τῆς βασιλείας
 του. Ἡ πίστις εἰς τὸ Μυστήριον τῆς μετανοίας μᾶς συγχω-
 ρεῖ τὰς ἁμαρτίας, μᾶς φιλιώνει μὲ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ὕβρι-
 σάμεν, και μᾶς χαρίζει ὅλα τὰ πνευματικὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα
 ἀνοήτως μὲ τὰ ἡμῶν πλημμελήματα ἀπωλέσαμεν. Ἡ πίστις
 κάθε ἡμέραν παρρησιάζει τὸν Θεόν τῆς δόξης, εἰς τὰ ἡμέ-
 τερα θυσιαστήρια, μεταβάλλει τὸν ἄρτον και τὸν οἶνον εἰς
 σῶμα και αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν· γίνεται ἐκείνη ἡ θαυμα-
 σίος μετουσίωσις, ἐκτελεῖται ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν και ἀνεκφρα-
 στον Μυστήριον, τὸ ὁποῖον εκπλήττει και τοὺς Ἄγγελους τοῦ
 Οὐρανοῦ, και χαρίζει τούτας ἀπείρους εὐεργεσίας εἰς τὸ ἄν-
 θρώπινον γένος. Ἡ πίστις μᾶς ἀξιώνει νὰ συμμεθέλωμεν διὰ
 τῆς ἱερᾶς κοινωνίας τῶν παναρχάντων τούτων Μυστηρίων,
 και νὰ μεταβληθῶμεν εἰς οὐρανοῦς ἄνθρώπους, δεσφ ἀξίως

τὰ μεταλαμβάνωμεν. Ἡ πίστις ἔκαμε τόσους ἁγίους ἄνδρας
 εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας, εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, και εἰς ὅλας τὰς κα-
 ταστάσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἡ πίστις κατεδάφισε τοὺς βω-
 μοὺς τῶν εἰδώλων, ἐξολόθρευσε τὴν εἰδωλολατρίαν ἀπὸ τὸ
 πρόσωπον τῆς γῆς, ἀπέδειξε μωρίαν τὴν σοφίαν τῶν συζη-
 τητῶν, ἐμαυθήτευσε τοὺς σοφοὺς τῶν ἔθνῶν, ἐταπείνωσε τὴν
 ἀλαζονείαν τῶν Καισάρων, τὴν φαντασίαν τῶν φιλοσόφων,
 τὰ τεχνάσματα τῶν πολιτικῶν, και ἐσύστησε πανταχοῦ τὸ
 θριαμβευτικὸν ἔθλον τοῦ Σταυροῦ. Ἡ πίστις τοὺς εἰδωλολά-
 τρας κατέστησεν εὐσεβεῖς και ἁγίους, τοὺς ἀσώτους σὺφρονας,
 τοὺς φιλαργύρους μεταδοτικῶς, τοὺς διεφθαρμένους ἀνθρώ-
 πους οὐρανοῦς. Ἡ πίστις τέλος πάντων ἐνίκησε τὸ πᾶν, ἐλευ-
 θέρωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὰς μωρίας, ἀπὸ τὰς βαρ-
 βαρότητας, ἀπὸ μᾶς ἀνθρωπίνους θυσίας, ἀπὸ τὰς προλήψεις,
 και ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ. Καὶ ἐν ἡμῖν, οἵτινες τὴν ἐπαγγελ-
 λόμεθα, πάσχωμεν ἀκόμη τινὰ κακὰ, ἢ αἰτία εἶναι, διότι
 προσηλώθημεν εἰς τὸν νόμον τῆς σαρκὸς, και δὲν ὀδηγούμα-
 θα τόσον ἀπὸ τὰ οὐράνια ταύτης φῶτα. Ἡμεῖς ἠξιώθημεν
 νὰ λάβωμεν ταύτην τὴν πίστιν, περικυκλούμεθα πανταχοῦ
 ἀπὸ τὸ λαμπρὸν φῶς της, ἀλλὰ δὲν ἀτενίζομεν τοὺς
 ὀφθαλμοὺς ἡμῶν εἰς τὰς θείας ἐλλάμψεις της, και πολι-
 τευόμεθα μὲ τὸ σκοτεινὸν ζῆφο; τῶν παθῶν, και τῶν πα-
 σμικῶν φρονημάτων, διὰ τοῦτο ἡ πολιτεία μας εἶναι ὅλως
 ἐπίγειος, και σχεδὸν παρομοία μὲ ἐκείνην τῶν ἔθνῶν. Τὰ
 ἔργα μας ποταπὰ, τὰ ἔθνη μας διεφθαρμένα, οἱ πράξεις
 μας ἁμαρτωλαὶ, και ὅλας ὁ ἑαυτὸς μας καταβεβυσμένος εἰς
 φροντίδας, εἰς ὑπόθεσεις, και εἰς ἐνασχολήσεις ἀναξίας τοῦ
 ὕψηλοῦ χαρακτῆρός μας, τῶν μεγάλων ἐλπίδων, τῶν αἰω-
 νίων ὑποσχέσεων, και τῶν τῶσων ἀπείρων εὐεργεσιῶν ἐνὸς
 Θεοῦ. Διὰ τοῦτο, ὄντες κελημένοι εἰς ταύτην τὴν θαυμασίον

πίστιν, δὲν εἴμεθα ἄξιοι νὰ συναριθμηθῶμεν εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν, διότι δὲν ἐκτελοῦμεν τὰ ἱεράτης διδάγματα, δὲν πολιτευόμεθα κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν μιμούμεθα τὰ Θεῖα παραδείγματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τῶν πιστῶν μαθητῶν του. Σὺς ἀπεδείξαμεν ἄλλοτε, πόσον ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐκλεκτοί, διότι πολλὰ ὀλίγοι ἐκτελοῦν τὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὀλιγώτεροι μιμοῦνται τὰ παραδείγματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Σήμερον θέλομεν σὰς ἀποδείξει σαφεστέρην ταύτην τὴν λαμπρὰν ἀληθῆειαν τῆς πίστεως, δηλαδὴ, ὅτι εἶναι ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοί, διότι ὀλίγοι μιμοῦνται τὰ λαμπρὰ παραδείγματα τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος.

Ναί, ἀδελφοί, ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν μᾶς ἔδωκε τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον, παρὰ μελετοῦντες αὐτὸ νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸ ἔχωμεν διὰ μένον κανόνα τῆς ζωῆς μας καὶ τῆς πολιτείας μας. Κάθε ἄλλη σπουδὴ εἰς ἓνα Χριστιανὸν εἶναι πάρεργος, διότι δὲν θέλει ποτὲ κριθῆ εἰς τὸ φοβερὸν βῆμα, μήτε θέλει καταδικασθῆ, διότι δὲν ἐμελέτησε τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα Συγγραφέα, ἀλλὰ θέλει κριθῆ καὶ θέλει καταδικασθῆ, ὅταν δὲν ἐμελέτησε καλῶς ταῦτον τὸν Θεῖον νόμον, ὅταν δὲν ἔπραξε τὰ ἱερά του ἐντάλματα. Διὰ τοῦτο ὁ Προφητῆναξ Δαυὶδ πανταχοῦ μακαρίζει τοὺς μελετούντας νύκτα καὶ ἡμέραν τοὺς νόμους του, τοὺς ἐρευνῶντας τὰ μαρτύριά του, τὰ ὅποια εἶναι γλυκύτερα ἀπὸ τὴ μέλι, πολυτιμώτερα ἀφ' ὅλους τοὺς θησαυροὺς, καθαρώτερα ἀπὸ τὸ χρυσίον, πλεον ἐπιθυμητὰ ἀφ' ὅλα τὰ ὄντα, διότι εἰς ταῦτα ὁ ἄνθρωπος μαθαίνει τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, φωτίζει τὸ πνεῦμά του, βυθμίζει τὴν καρδίαν του, μαθαίνει τὰ χρεῖα του, καὶ ἀπολαμβάνει τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς προσαίρους καὶ αἰωνίους ἀνταμοιβάς. Ὅταν

καλῶς μελετήσωμεν ταῦταν τὸν Θεῖον νόμον, θέλομεν μάθει, ὅτι ἡ ἀληθινὴ λατρεία εἶναι ἡ λατρεία ἡ λογικὴ, ἡ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Θέλομεν καταλάβει, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, παρὰ διὰ νὰ κάμῃ ἓνα λαὸν περιούσιον, πληρωτὴν καλῶν ἔργων. Θέλομεν γνωρίσει, ὅτι εὐπρόσδεκτος θυσία, εἶναι ἡ θυσία τῶν παθῶν, καὶ ὅτι ἡ ἀρετὴ συνίσταται εἰς τὴν γνώσιν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Κύριος ἡμῶν με τοὺς λόγους καὶ μὲ τὰ παραδείγματα του, καὶ ταῦτα ἔπραξαν εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Οἰκουμένης (καὶ πρᾶττουσι μέχρι τῆς σήμερον) οἱ γνήσιοι Ὀρθόδοξοι, οἱ ἅγιοι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Καλῶς ἐκατάλαβαν αὐτοὶ οἱ μακάριοι τὴν οὐράνιον διδασκαλίαν τοῦ Θεοανθρώπου Σωτῆρος, τὴν ὁποίαν πάντοτε εἶχον καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὸ στόμα, καὶ κατὰ ταύτην διεύθυνον ὅλα τὰ διαθήματα τῆς προσαίρου ζωῆς των. Καὶ τί δὲν ἔπραξαν αὐτοὶ διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον, εἰς ὁποίαν κατάστασιν ἡ ἐπαγγελμα εὐρίσκοντο! Ἐὰν παρατηρήσωμεν τοὺς ἄποστόλους, θέλομεν τοὺς εὐρεῖ νὰ περιέρχονται ὅλην τὴν Οἰκουμένην διὰ νὰ κάμνωσι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν Κύριον, διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τὸ σκότος τῆς εἰδωλολατρίας, ἀπὸ τὴν τυρανίαν τῶν παθῶν, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου, ἀπὸ τὰ βάρβαρα τοῦ ἄθου. Τοὺς χαρίζουν τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, τὰς χάριτας τοῦ Θεοῦ τοὺς διδάσκουν τὰς θαυμασίους ἀρέτας τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς ἐμπνέουν τὸν αὐτὸν ζῆλον, τὸν ὅποιον ἠσθάνοντο, τοὺς ἀνοίγουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Οὐρανοῦ, τοὺς ὑπέσχονται τὴν οὐράνιον βασιλείαν, καὶ τοὺς κείθουν νὰ καταφρονήσωσι τὰ ἐπίγεια, νὰ νομίζωνται ξένοι ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ ἦναι ἡ συναναστροφή των εἰς τὸν Οὐρανὸν, νὰ ἀγαπῶνται ὡς ἀδελφοί, καὶ νὰ γίνωσι κατὰ πάντα ἄξιοι υἱοὶ

τοῦ Ἰψίστου. Ἰδοὺ πῶς τοὺς κατέστησαν οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ εἰδωλολάτραι, ἀπὸ διεσθαρμένους, ἀπὸ ἀσεβεῖς. Τοὺς ἀπόστασαν ἀπὸ τὴν γῆν, τοὺς ἔκαμαν καὶ ἐπόλουν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, εἶχον τὰ πάντα κοινὰ, καὶ τοὺς ἔκαμον τόσον δημογνώμονας καὶ μεταξύ των φιλοφρόνους καὶ ἀγαπητοὺς, ὡς ἐλῶν ἢ ψυχῆ καὶ ἡ καρδία, δὲν ἦσαν παρὰ μίξ. Ταῦτα δὲν ἦσαν πιστευτὰ, ἐὰν ὁ ἱερός Λουκᾶς, καὶ πολλοὶ Θεόσοφοι ἄνδρες δὲν τὰ ἰδιηγούντο, οἱ ἕποιοι ἀναφέρουν ἀκόμη τὰς ἰδρωτάς, τοὺς ἀγῶνας, τοὺς διωγμοὺς, τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὴν γυμνότητα, τὰς ὕβρεις, τὰς μάστιγας, καὶ τὸν ἑ. διον θάνατον, τὰ ὅποια ὑπέφεραν οὗτοι οἱ Θεόπνευστοι ἄνδρες, διὰ νὰ κατορθώσωσιν ὅλα ταῦτα τὰ λαμπρὰ κατορθώματα πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ κλησίου.

Ἐὰν παρατηρήσωμεν τοὺς αὐτῶν διαδόχους, τοὺς Ἀποστολικούς ἄνδρας, τοὺς ἁγίους ἱεράρχας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, θέλομεν τοὺς εὖρει νὰ ἀκολουθῶσι πιστῶς τὰ ἱερὰ των ἔγχα· νὰ φοβῶνται καὶ νὰ τρέμουν ὅταν θέλουν νὰ τοὺς κάμουν Ἀρχιερεῖς, καὶ νὰ τοὺς ὑψώσιν εἰς τοὺς θρόνους τῶν Ἀποστόλων· νὰ ἠμολογῶν δημοσίως μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅτι εἶναι ἀνάξιοι τοιαύτου ὑψηλοῦ βαθμοῦ· νὰ φεύγουν καὶ νὰ κρύπτονται εἰς τὰς ἐρήμους καὶ εἰς τὰ δάση, διὰ νὰ ἀποφεύγουν τοιαῦτα δυσφόρητα φορτία. Αὐτοὶ καλῶς ἐγνώριζον καὶ τὸ βῆρος καὶ τὴν φορικτὴν ἀπολογίαν τοιοῦτου τρομεροῦ ἐπαγγέλματος. Ἰξζυραν, ὅτι οἱ ἄξιοι μόνον πρέπει μὲ φόβον νὰ πλησιαίζωσιν εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον, ὅταν τοὺς βιάξῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ λαός, καὶ οἱ ἀνάξιοι δὲν πρέπει κατ' αὐθένειαν τρόπον νὰ τολμήσωσι ταῦτα. Διὰ τοῦτο αὐτοὶ μὲ ὅλην των τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἀξιοσύνην, δὲν ἔκλιναν τὸν κῶχενά εἰς τοιοῦτον βαρῦτατον ζυγόν, παρὰ ὅταν ἤθελον κερκιάξει σχεδὸν ὀρθόκληρον τὴν

θέλησιν τοῦ Θεοῦ διὰ θαυμάτων, ἢ δι' ἄλλων τοιαύτων παραδόξων περιστάσεων. Διὰ τοῦτο μὲ αὐτὰς τὰς διαθέσεις ἀναβαίνοντες εἰς τοὺς Θρόνους τῶν Ἀποστόλων ἐλάμβαναν ἀφθόνας τὰς χάριτας τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ ἐπολιτεύοντο ὅχι πλέον ὡς ἄνθρωποι, ἀλλ' ὡς τόσοὶ ἐπίγειοι ἄγγελοι. Κατεφρόνουν ὅλα τὰ πρόσκαιρα, ἀλλ' ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία των ἦσαν πάντοτε εἰς τὸν Οὐρανόν. Τὰ ἐνδύματά των ἦσαν πενιχρὰ, ἡ τροφή των εὐτελεστάτη, καὶ ἡ πολιτεία των ἀπλουστάτη· ἀλλ' οἱ λόγοι των ἦσαν Θεοὶ, αἱ πράξεις των θαυμασταὶ, τὰ παραδείγματα των λαμπρὰ. Δὲν κατεγίνοντο παρὰ εἰς τὰς προσευχάς, εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν Γραφῶν, εἰς τὴν κήρυξιν τοῦ Θείου Λόγου, εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἀδιάκοπον φροντίδα τοῦ ποιμανίου, καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν Μυστηρίων. Ὅλα των τὰ πλοῦτη ἐχρησίμευσαν διὰ τοὺς πτωχοὺς· ἐδίδασκον ἀδιάκοπως τοὺς ἀμαθεῖς, ἐπαρηγόρουν τοὺς τεθλιμμένους, ἐπεσκέπτοντο τοὺς ἀσθενεῖς, ὑπέφερον τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ ἐγίνοντο τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, διὰ νὰ κερδίσωσιν ὅλους εἰς τὸν Χριστόν. Τοιοῦτοι ἐστάθησαν οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Βασίλειοι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Νικόλαιοι, οἱ Σπυρίδωνες, καὶ τόσοὶ ἄλλοι ἄπειροι Φωστῆρες τῆς ἱερᾶς μας Ἐκκλησίας. Λί αὐτὰ ἀρετὰ ἀναλόγως ἐλαμπουν εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Κληρικούς. Ὅλοι αὐτοὶ εἶχαν τὰ αὐτὰ φρονήματα, κατεγίνοντο εἰς τὰ αὐτὰ ἔργα, ἠγωνίζοντο εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος τοὺς ἠγάπα, τοὺς ἐπροσκύνει, καὶ τοὺς ἐφοβᾶτο· ἐλάμβανον οἰκοδομὴν ἀπὸ τοὺς λόγους καὶ ἀπὸ τὰ αὐτῶν παραδείγματα. Αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι τοὺς ἐσέβοντο, καὶ ἔμενον ἐκθαμβοὶ εἰς τὴν γενναίότητα τῶν φρονημάτων, καὶ εἰς τὴν λάμπριν τῶν ἀρετῶν των. Ἢ αἰῶνες μακάριοι, ὅστινες ἴδετε τοιοῦτους Σοφοὺς καὶ ἁγίους ἱεράρχας!

Ἐάν παρατηρήσωμεν τόσους ἀπειρούς Μάρτυρας, οἵτινες ἔχουσιν ἰκουσίως τὸ αἷμά των διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τὸν σφριγμὸν τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὡλομεν εὔρει εἰς αὐτοὺς πράξεις γενναιοτέρας, καὶ φρονήματα ὑψηλότερα. Οὗτοι οἱ θαυμάσιοι ἄνδρες, ὁμολογοῦν γενναίως τὸν Κύριον, ἐνώπιον τυράννων ὠπλισμένων μ' ἑλλην τὴν μακίαν καὶ μ' ἑλλην τὴν δύναμιν ἐναντίον τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἐσταυρωμένου Σωτῆρος. Αἱ ἀποκρίσεις των ἦτον θαυμάσιαι, ἡ τόλμη των ἀπερίγραπτος, ἡ ὑπομονὴ των εἰς τὰ διάφορα δεινὰ βασανιστήρια ἀνέκφραστοι. Ἡ αὐτῶν σταθερότης καὶ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἐτρομάζε τοὺς Τυράντους, κατήσχυε τοὺς εἰδωλολάτρεις, ἐστήριζε τοὺς πιστοὺς, καὶ ἐπέστρεφε τοὺς ἔθνικοὺς εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Κατεφρόνουν γενναίως καὶ πλοῦτη, καὶ ὀδύνη, καὶ ἀξιώματα, καὶ πατρίδα, καὶ γονεῖς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, τὰ πλέον φίλτατα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, διὰ νὰ φανοῦν πιστοὶ μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος, μιμηταὶ τῶν Θεῶν παραδειγματίων του, καὶ ἐκτελεσταὶ τῶν διδαγμάτων τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ ἀριθμὸς τούτων τῶν μεγαθύμων Ἰβρώων τῆς πίστεως, εἶναι ἀναρίθμητος, καὶ μεταξύ τούτων συναριθμοῦνται καὶ μεγάλοι τοῦ κόσμου, καὶ πλούσιοι, καὶ ἀξιώματικοί, καὶ φιλόσοφοι, καὶ πολιτικοί, καὶ ῥήτορες, καὶ διδάσκαλοι, καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδες. Ἔως καὶ αὐτὰ τὰ βρέφη τὰ μικρὰ. Ἄνθρωποι ὄλων τῶν τάξεων, ὄλων τῶν ἡλικιῶν, καὶ ὄλων τῶν κλημάτων, οἵτινες ὄλοι ἐδίδαν τὰς αὐτὰς ἀποκρίσεις εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις, ἐδείκνυσαν τὴν αὐτὴν μεγαλοφυλίαν, ὑπέφερον τὸν αὐτὸν βασανιστικὸν θάνατον, ἄλλοι εἰς τὸν σταυρὸν, ἄλλοι εἰς τὰ ὕδατα, ἄλλοι εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα διάφορα ἀπερίγραπτα καὶ δεινὰ κόλασθήρια. Ἐφαίνετο ὀφθαλμοφανῶς, ὅτι κινεῖνται ἀπὸ τὴν αὐ-

τὴν οὐράνιον χάριν, ὅτι ὁμίλουσιν μὲ τὸ αὐτὸ Πανάγιον Πνεῦμα, καὶ ὅτι εἶναι οἱ γνήσιοι ὀπαδοὶ τοῦ ἐσταυρωθέντος Σωτῆρος, οἱ πιστοὶ ἐκτελεσταὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰ ἀληθεῖς μάρτυρες καὶ ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως.

Ἐάν παρατηρήσωμεν τοὺς Ὀσίους, βλέπομεν ἐδῶ στρατεύματα ἀναρίθμητα μυριάδιων ἀνθρώπων νὰ κατοικοῦν τὰς ἐρήμους, διὰ νὰ ἔχωσιν ὄλην τὴν εὐκαιρίαν νὰ δοξολογοῦν τὸν Θεόν, νὰ τὸν εὐχαριστοῦν διὰ τὰ ἀπείρου; εὐεργεσίας του, νὰ μελετοῦν ἀδιακόπως τὸν Θεῖον νόμον, νὰ ἐκτελοῦν πιστῶς τὰ ἱερά του ἐντάλματα, καὶ νὰ ἀγωνίζωνται νὰ μιμηθῶσι τὸν οὐράνιον αὐτῶν Σωτήρα εἰς τὰς βασάνους, εἰς τὰς στενοχωρίας, καὶ εἰς τὰς θλίψεις ταύτης τῆς ζωῆς. Βλέπομεν Βασιλεῖς νὰ παραιτοῦνται ἀπὸ τὰ βασίλεια, σοφοὺς εἰς κάθε εἶδος παιδείας νὰ κατεφρονοῦν ταῦτα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου, Ἡγεμόνας, ἄρχοντας, τρυφεροὺς παρθένους, φρονίμους γυναῖκας, νέους εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας νὰ ἀφίνωσιν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ὅλας τὰς προσαίρους ὠφελείας καὶ δόξας, καὶ ὅλα τοῦ κόσμου τὰ τερπνὰ διὰ νὰ διαύωσι τὴν τεθλιμμένην καὶ ἐσταυρωμένην ζωὴν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς ἀβάτους ἐρήμους, εἰς φρικτὰ σπήλαια, εἰς τὰς ὀπὰς τῆς γῆς, ἐν μηλωταῖς ἐν αἰγίαις δέρμασι. Νὰ καταγίνωνται παννυχίως εἰς τὰς ὕμφοδιαις τοῦ Θεοῦ, ὡς τόσοι ἐπίγειοι Ἄγγελοι, νὰ νηστεοῦν ὡς νὰ ἦσαν ἀσώματα, καὶ νὰ κατατρέχουν καὶ νὰ κακοποιοῦν τὸ σῶμά των, ὡς νὰ ἦτον ὁ μεγαλύτερος αὐτῶν ἐχθρός.

Ἐάν παρατηρήσωμεν τέλος πάντων καὶ τοὺς ἄλλους γνήσιους Ὀρθοδόξους εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις τῆς πολιτικῆς κοινωνίας Ὡλομεν εὔρει τοὺς πλείστους νὰ ἔχωσιν τὰ αὐτὰ φρονήματα, καὶ νὰ ἦναι ἑτοιμοὶ εἰς τὰς περιστάσεις νὰ κῆρωσι τὰς αὐτὰς θυσίας. Βλέπομεν τοὺς οἰκοδομητοὺς νὰ

φροντίζουν αδιακόπως διὰ τὴν αὐτῶν οἰκογένειαν, διότι ἤμα-
 θαν ἀπὸ τὸν Ἁγίον Παῦλον, ὅτι ὅποιος δὲν φροντίζει διὰ αὐ-
 τὴν, ἠρνήθη τὴν πίστιν, καὶ εἶναι χειρότερος ἀπὸ ἕνα ἄπι-
 στον, νὰ μὴ περιορίζουν ταύτην τὴν φροντίδα, ὡς τοὺς Ἰθνη-
 κοὺς, εἰς τὴν τοῦ κόσμου ἀνατροφήν, ἀλλὰ νὰ ἀγωνίζονται
 αδιακόπως νὰ ἐμπνεύσουν εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς
 τῶν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς καὶ μὲ
 τοὺς λόγους καὶ μὲ τὰ αὐτῶν ἐνάρετα παραδείγματα. Βλέ-
 πομεν τὰς γυναῖκας νὰ καταγίνονται εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν
 παιδῶν τῶν, εἰς τὴν διοίκησιν τῆς οἰκογενείας, καὶ εἰς τὰς
 οἰκιακὰς ὑποθέσεις τῶν, καὶ ὅχι ποτὲ εἰς τὰς παρανομίας
 πράξεις τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας ἀπέφυγον ὡς φοροποικίαι,
 καὶ τὰς ὁποίας ἠρνήθησαν εἰς τὰς φοβερὰς ὑποσχέσεις
 τοῦ βαπτίσματος. Βλέπομεν ταύτας τὰς ἐνάρετους γυ-
 ναῖκας τῶν ἀρχαίων Ὀρθοδόξων νὰ ἐνδύονται μὲ ἄλλην τὴν
 σεμνοπρέπειαν νὰ μὴν ἐπιθυμοῦν νὰ ἀρέσουν παρὰ εἰς τοὺς
 ἄνδρας τῶν, καὶ ν' ἀποφεύγουν ἀκριβῶς ὅλα τὰ ἐναντίον τῆς
 τοῦ γάμου σωματικῆς. Βλέπομεν τὰ κοράσια νὰ φοροῦν
 ὅχι μόνον τὰς συναστροφάς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς θεωρίας τῶν
 νέων, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθῶσιν ἐκεῖνα τὰ ἄτοπα, τὰ ἅποια
 μὲ θλίψιν τῆς καρδίας μας καθ' ἐκάστην συμβαίνοσι μετα-
 ξὺ ἡμῶν. Ὅλα ἐν γένει νὰ ἐνδύονται μὲ ἄκραν σεμνοπρέ-
 πειαν, καὶ νὰ ἐμπνέωσι καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας τὴν σωματικὴν
 μὲ τὰς ὁμιλίαις, μὲ τὴν πολιτείαν, καὶ μ' ἄλλην τὴν ἄλ-
 λην αὐτῶν διαγωγὴν. Ποῦ μεταξὺ αὐτῶν ἠκούοντο ποτὲ ὁμι-
 λίας τῆς ματαιότητος· ποῦ ἐφαίνοντο ποτὲ φορέματα ἄσεμνα,
 ποῦ στολισμοὶ, ποῦ περιπλεγμένα μαλλίον, ποῦ χρυσίον,
 ποῦ λίθοι πολύτιμοι, ποῦ τὰς ἄλλα ἄσεμνα καλλωπίσμα-
 τα, τὰ ὅποια ἐφεύρεν ἡ ἄλλοις πρὸς ἀπάθειαν τῶν ψυχῶν, καὶ
 πάντη ἐνάξια γυναικῶν Ὀρθοδόξων. Οἱ ἄνδρες ἐκ τοῦ ἄλ-

λου μέρους ἠγάπων εὐλερινῶς, ἐπιμόνως καὶ ἐνθέρμως τὰς
 γυναῖκας τῶν. Αἱ γυναῖκες ἐσέβοντο καὶ ὑπήκουον τοὺς ἄν-
 δρας. Τὰ τέκνα ἐτίμουν τοὺς γονεῖς. Οἱ δοῦλοι ἐθυσιάζοντο
 διὰ τοὺς Κυρίους. Οἱ ὑπήκοοι ἐσέβοντο πάντοτε τὴν διαίκη-
 σιν, καὶ ὅλοι ἐν γένει ἐκτέλουν τὰ ἱερά τῶν καθήκοντα.

Τοιαῦτα ἐφρόνουν οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος, καὶ οἱ
 αὐτῶν διάδοχοι διὰ τόσους αἰῶνας, (καὶ ὅσοι τῶν Ὀρθοδό-
 ξων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἕως τῆς συντελείας, μι-
 μούμενοι αὐτοὺς, πολιτεύονται χριστιανικῶς ὅτι οὐκ ἐλλεί-
 ψουσι ποτὲ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται). Εἰς τὰ σώματα τούτων
 τῶν ἁγίων ἀνδρῶν δὲν ἠκούετο παρὰ ἡ ἀλήθεια· οἱ λόγοι
 τῶν ἦσαν οἰκοδομῆ καὶ ἀγιότης. Εἰς τὰς ὑποσχέσεις ἦσαν
 πιστοὶ, εἰς τὰ ἔργα τῶν ἐνάρετοι, εἰς τὰς λαψοδοσίας τῶν
 δίκαιοι, καὶ εἰς ἄλλην τὴν πολιτείαν τῶν ἄξιοι υἱοὶ τοῦ Ἰψί-
 στου. Αἱ διασκεδάσεις τῶν ἦσαν ἡ προσευχὴ καὶ ἡ μελέτη
 τῶν ἱερῶν βιβλίων, αἱ συναστροφαὶ ἦσαν ὅλα πνευματι-
 καί, καὶ ἀποβλέπουσαι τὰ τῆς ψυχῆς καὶ τὰ τοῦ Οὐρανοῦ·
 αἱ κομπαὶ τῶν ἦσαν αἱ πανηγύρεις, καὶ αἱ ἀκολουθίαι τῆς
 ἱερᾶς μας Ἐκκλησίας, αἱ ἡδοναὶ τῶν ἦσαν τὰ ἱερά ἄτματα,
 καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ Θεοῦ νόμου ἐν ἐνὶ λόγῳ ἦσαν ὅλοι πνευ-
 ματικοὶ καὶ δικαιοῦντο ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐθαγγελίου· διὰ
 τοῦτο οἱ σοφασμοὶ, οἱ λόγοι, καὶ αἱ πράξεις τῶν ἐπέβλεπον
 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοιαῦτα ἡψηλὰ καὶ μεγάλα ἀντικεί-
 μενα. Τὰ ὅσα ἀποβλέπουν ταύτην τὴν ζωὴν, τὰ ἐνὸμιζον
 πάρεργα, καὶ ἐνασφαλῶντο εἰς ταῦτα ὅσον δυνατὸν ἀλιγώτε-
 ρον, καὶ ὅσον ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη τοὺς ἐβίαζεν· ἀλλ' ὁ
 Θεὸς εἰς ἀνταμοιβὴν ἠλόγησε τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν, καὶ
 μὲ ὀλίγον κόπον ἀφρόνως τοὺς ἐχάρισε τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸν
 ἑαυτῶν τῶν, διὰ τὰς οἰκογενείας τῶν, καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς
 ἀδελφοὺς τῶν. Ἐζήτουν πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ

πλην δικαιοσύνην τοῦ, κατὰ τὰ ἐντάλματα τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τοῦτο τοὺς ἐχάριζε γενναίως καὶ τὰ πρόσκαιρα. « Ζητεῖται πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην » αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσονται ὑμῖν ».

Ἰδοὺ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἰδοὺ ποίους πρέπει νὰ μιμηθῶμεν τὸ κατὰ δύναμιν, καθίεις εἰς τὴν κατάστασίν σου, ἐὰν θέλωμεν νὰ συναριθμηθῶμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν. Ἰδοὺ τί ἐνόμισαν ἀναγκαῖον οὗτοι οἱ διάφοροι λαμπτήρες τῆς Ἐκκλησίας νὰ πράξουν, καθίεις εἰς τὸ ὅποιον ἐπάγγελμα εὕρισκτο, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ἱερά του καθήκοντα, καὶ διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν πλάστην του, πρὸς τὸν Σωτῆρα, πρὸς τὸν Θεὸν του. Οὗτοι εἶναι οἱ μόνοι σοφοί, οἱ μόνοι ἐνδοξοί, οἱ μόνοι φρόνιμοι, οἱ μόνοι ἅγιοι. Οὗτοι ἐδόξασαν ἀληθῶς τὸν Θεόν, ἡγάγαν τὸν κόσμον, ἐφώτισαν τὴν οἰκουμένην μὲν τὰς Θείας ἐλλάμψεις τῆς σοφίας καὶ τῶν ἀρετῶν των. Οὗτοι κατέβαλαν τὴν εἰδωλαλατρείαν, ἔκτειναν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, κατεδάφισαν τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων, ἐπέστρεψαν τὸν κόσμον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐδειξαν τὴν ἀληθινὴν πίστιν, τὴν ἀληθινὴν ὁδὸν τῆς μακαριότητος. Ἐδίδαξαν τὴν ἀλήθειαν τῶν ὄντων, ἐφυλάχθησαν τοὺς δαίμονας, καὶ κατήχησαν ὅλους τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀληθεῖς φωστῆρες τῆς οἰκουμένης, οἱ στυλοὶ οἱ ἀκλόνητοι τῆς Ἐκκλησίας οἱ ἐνδοξοὶ ἄνδρες τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ ἐγκάτοικοι τοῦ Οὐρανοῦ, οἱ μόνοι μακάριοι τῆς γῆς, οἱ συμμέτοχοι τῶν Ἀγγέλων, τὰ γνήσια τέκνα τοῦ Θεοῦ, οἱ τρόντι ἐκλεκτοὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι, τοὺς ὁποίους καθ' ἑκάστην ἡμέρην καὶ πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀφιερόνομεν τοὺς ἱερούς μας ναοὺς, τοὺς ὁποίους παρακαλοῦμεν εἰς τὰς ἀνάγκας μας, τοὺς ἔχομα

προστάτας εἰς τὰς δυστυχίας τῆς ζωῆς, καὶ προπύργια ἐνώπιον τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν διαφορῶν τοῦ κόσμου. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι, οἵτινες ἦσαν ἔξω εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐνίκουν τὰ πάθη των, κατεφρόνουν τὰς ἡδονὰς καὶ ὅλα τὰ πρόσκαιρα, δὲν εἶχον προσκόλλησιν εἰς κανένα πλάσμα, μήτε εἰς τὰ πλέον φίλτατα. Ἦσαν ἀνώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ὑψηλότεροι τῆς φύσεως καὶ ὅλων τῶν ὄντων, τόσοι ἐπίγειοι Θεοί ὅλα τὰ ὄντα τοὺς ἦτον ὑπήκοα· οἱ ἄνεμοι εἰς τὰς προσταγὰς των ἔπαιον τὰς αὐτῶν πνοὰς, αἱ ἀσθένειαι ἰατροῦντο, οἱ νεκροὶ ἐγείροντο ἀπὸ τοὺς τάφους, τὰ ὕδατα ἐγίναντο βρατὰ, καὶ αὐτὰ τὰ πλέον ἄγρια καὶ αἰμοδοῦρα θηρία τοὺς ἐγλυφαντοὺς πόδας. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι, οἵτινες τὰ ῥα εἰς τὸν Οὐρανὸν εἶναι συμμέτοχοι τῆς οὐρανοῦ δόξης, ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ Παραδείσου, εἶναι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς, πρεσβεοῦν νύκτα καὶ ἡμέραν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, διὰ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν παῦσιν τῶν δεινῶν, διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τὴν ἄφρασιν τῶν ἀμαρτιῶν μας, καὶ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς Οὐρανοῦ πατρίδος μας. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι, οἵτινες τασάκις σᾶς ἠλευθέρωσαν διὰ τὰς πρὸς Θεὸν πρεσβείας ἀπὸ τόσους κινδύνους, ἀπὸ τόσας ἀσθενείας, καὶ ἀπὸ τόσα δαιμόνια. Αὐτοὶ ἐχάρισαν τὴν ἡγεσίαν τῶν παιδῶν μας, τῶν γυναικῶν σας, σᾶς τῶν ἰδίων. Ἀς τοὺς παρακαλέσωμεν λοιπὸν ὅλοι ἐνθέρμως νὰ μᾶς ἀξιόσωσι νὰ τοὺς μιμηθῶμεν, νὰ μᾶς χαρίζωσι τὴν προστασίαν των, καὶ νὰ μεσιτεύωσιν εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν μας ἀπὸ τόσους παμπόλλους καὶ δυλεροὺς ἐχθροὺς, οἵτινες πανταχόθεν τὴν πολεμοῦν καὶ τὴν ἐνεδρεοῦν.

Ὡ μακάριοι ἐγκάτοικοι τῆς Οὐρανοῦ Ἱερουσαλήμ, ὦ ἡμετεροὶ ἀδελφοὶ ἐν Κυρίῳ, ἐνθυμηθῆτε τοὺς ἀγῶνας, τὰς βα-

σάνους, τὰς παγίδας, τοὺς κειρασμούς, τοὺς ὁποίου, ὑποφέρετε εἰς τὸν κόραμον, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους τῶρα καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα. Σεῖς εἰσθε τῶρα ἐλεύθεροι, ἀσφαλεῖς, καὶ ἀπολαμβάνετε ἐν εἰρήνῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Οὐρανοῦ, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δυσχερεῖς ἀδελφοί σας εἴμεθα περικυκλωμένοι ἀπὸ μυρίου, ἐχθροῦ, ὑποφέρομεν τόσους κινδύνους, πάσχομεν τόσα δεινὰ, καὶ δὲν ἔχομεν ἄλλας ἐλπίδας μετὰ Θεοῦ, παρὰ Σᾶς. Ἐλπίζομεν λοιπὸν, ὅτι θέλετε μασιτεύσει πρὸς τὸν Κύριον, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ; τῆς πίστεως, ἀπὸ τοῦ λυμεῖνας τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀπὸ τοῦ φοβεῖ; τῶν ψυχῶν, ἀπὸ τοῦ λύκου; τῶν λογικῶν προβάτων· ὅτι θέλετε μᾶς χορηγήσει παρὰ Θεοῦ τὰς ἀναγκαῖας χάριτας διὰ νὰ ἐκτελῶμεν τὰ ἱερὰ ἐντάλματα τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ νὰ μιμώμεθα τὸ κατὰ δύναμιν τὰ παραδείγματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τὰ ἰδικά σας, ὥστε καταγιγόμενοι εἰς ταῦτα, ἀγωνιζόμενοι εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα, τρέχοντες εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον, νὰ ἀξιοῦσθε καὶ ἡμεῖς μίαν ἡμέραν νὰ συναριθμηθῶμεν εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν, καὶ νὰ ἐνωθῶμεν διὰ παντὸς μὲ Σᾶς ἐν Χριστῷ, εἰς τὴν παμφιλτάτην ἡμῶν πατρίδα.

ΟΜΙΛΙΑ,

*Ἐκφωνηθεῖσα τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1837 ἐν Κορίνθῳ,
ἡμέραν τῶν δημοσίων ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς
Ἑλληνικῆς Σχολῆς,*

ὑπὸ Χ. ΠΑΜΠΟΥΚΗ.

Συνορχόμενοι σήμερον, ὦ Κορίνθιοι, διὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, δὲν ἐκτελοῦμεν τετριμμένην συνήθειαν, ἀλλ' ἐκπληροῦμεν ἐπωφελέστατον ἔργον. Ἢ

ἐξετάσεις τοῦ παρελθόντος γίνεται εἰς ὄφελός μας ὁ καλλήτερός τοῦ μέλλοντός μας ὁδηγός.

Μαθηταί! ἀγωνιζόμενοι σήμερον διὰ ν' ἀποκριθῆτε καλῶς εἰς τὰς προκειμένας ἐξετάσεις, θέλετε λάβει τῶν πολυμήθων κόπων σας τὸ πολυτιμότερον βραβεῖον, τὸν ἱπταίνον ὄλων ἡμῶν· οἱ γονεῖς σας, οἱ πολῖται σας, αἱ παριστάμεναι ἀρχαί, ὅλοι ἡμεῖς ἐνὶ λόγῳ παριστάμεθα διὰ νὰ σᾶς ἐπαινέσωμεν. Ὅποια ἐνδοξος ἡμέρα διὰ σᾶς! Ἐνθυμήθητε, ὦ μαθηταί, ὅτι καὶ οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας, συναθροισόμενοι κατὰ τὰς μεγάλας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πανηγυρεῖς τῶν Ναμῶν καὶ Ἰσθμίων, ἑορταζομένων ἐδῶ κατὰ ταύτην τὴν πάλαι εὐδαίμονα ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ἐβράβευον τοὺς νικῶντας ἀθλητὰς μὲ ἀπλοῦν στέφανον, ὄχι χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀπλούστατον στέφανον σελίνου ἢ πίτυος (Κουκκουναριᾶ)· δηλ. μὲ τὴν ἀγιότητα τῆς παρθενικῆς φιλοτιμίας.

Γονεῖ; τῶν τέκνων, συμπολιταί τῶν μαθητῶν! Σεῖς βεβαίως θέλετε χαρῆ σήμερον διὰ τὰς προόδους τῶν υἱῶν σας. Σεῖς βεβαίως θέλετε εὐχαριστηθῆ διὰ τοῦ εὐδαιμονίας συμπολίτας σας νεανίσκους. Ἀλλ' ἂν τυχὸν δὲν εὐδαιμονήσῃ τις, ἂν τυχὸν διὰ τῆς ἀδικαιολογήτου ἀπουσίας του, ὡς ἀνάνδρος στρατιώτης ἀπὸ τὴν μάχην, λαιποτακτῆ καὶ οὕτως ὅπως διήλου ἀπὸ τὸν ἐντιμον ἀγῶνα τῶν ἐξετάσεων, εἰπέτε με, ὦ γονεῖς, ἀποκριθῆτε με, ὦ συμπολιταί, εἰς τοιαύτην περίστασιν τίνα θέλομεν μεφθῆ; τίνα; Ἄς τὸ ἐξετάσωμεν.

Διὰ νὰ προαδύσωσιν οἱ μαθηταί, φίλοι μου Κορίνθιοι, καὶ ἐπομένως διὰ νὰ παρουσιάζωνται ἀνελλιπῶς εἰς τὰς δημοσίους ἐξετάσεις, ἐκτός φυσικῶν τινῶν ἢ τυχαίων περιστάσεων, θαὶ δύνανται νὰ φέρωσιν ἀπαραίτητον προακρίμματα

εἰς τοῦτο, ἀπαίτουται ἀναγκαίως, ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, ἡ ἀδιόλητος καὶ ἡ ἀρμόδιος διδασκαλία ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου, ἡ ἐπιμέλεια τοῦ μαθητοῦ, καὶ ἡ φρονεῖς τῶν γονέων ἢ ἄλλων συγγενῶν, διὰ νὰ μὴ διαλαίπη πώποτε ἡ μαθητὴς ἀπὸ τοῦ Σχολείου, καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἀπὸ τὰς δημοσίων ἐξετάσεων. Τώρα ἐὰν ἀπεδεικνύετο καθ' ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ μὲν διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς (ὅσάκις παρευρίσκειτο) ἐξελπίστον ἀμοιβαίως τὸ χρέος των εἰς τὴν Σχολήν, ὁ δὲ γονεὺς ἢ ὅποιοςδήποτε ἄλλος συγγενὴς, ὅχι μόνον ἀδιαφέρει ἐὰν ποτὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἢ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐμελέτα ἢ ἄχι ἢ καὶ ἔλειπεν ἀπὸ τὴν Σχολήν, ἀλλὰ αὐτὸς οὗτος ἐγίνετο πρόσκομμα πολλάκις ἐπὶ προφάσει διαφόρων οἰκιακῶν ὑποθέσεων, καὶ τὸ χείριστον ἔλων, ὅτι ἀνείχετο καὶ τὰς κατὰ τὴν Σχολὴν ἀξιοτιμωρήτους ἀτάξιας του, ὡς ἐρωτῶ, ὅταν διὰ τοιαύτας αἰτίας δὲν παρουσιάζηται τυχὸν ὁ δεινὰ ἢ δεινὰ μαθητὴς εἰς τὰς δημοσίων ἐξετάσεις, ἢ τίνα ἄλλον πρέπει νὰ μεμνηθῆτε διὰ τοῦτο, εἰμὲν αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν αἴτιον;

Ὁ Κορίνθιοι! εἰθε καλοὶ, ἔχετε καὶ μεγάλον ἐνθουσιασμόν διὰ τὰ καλά· ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμός σας ἂς μὴν ὁμοιάζῃ τὴν τῶν ἀχόρων εὐκύνητον φλόγα, ἣτις παρευθὺς ἀμαυρόνεται· ἀλλ' ἂς ὁμοιάζῃ μᾶλλον τὴν διαρκῆ, τὴν λαμπρὰν, καὶ τὴν πυρῶδη τῶν ἐλαιοξέλων πυρκαϊάν.

Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ὦ Κορίνθιοι, τίποτε δὲν ὡς λέγω· κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι διὰ τὴν παιδείαν τῶν τέκνων σας ἀνεδέχθη περιττόν, εἰς καὶ μόνον, ἀφορήτους εἰς ἓνα μόνον κόπον. Ἡ παράδοσις τῶν στοιχειωδῶν ἐγκυκλίων Ἑλληνικῶν μαθημάτων καθ' Ἑλλάδα καὶ κατ' εἶδος ἢ παραδοχὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀπαραιτήτου, εἰς πάντα καλῶς πεπαιδευμένον· ἢ μέχρι σήμερον διδασκαλίαν τῶν στοιχειωδῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς Γεω-

μετρίας ἐκ τῆς Μαθηματικῆς, τῆς ἐμπειρικῆς ψυχολογίας ἐκ τῆς Φιλοσοφίας, καὶ τῶν στοιχείων τῆς Φυσικῆς· ἢ παράδοσις λέγω τῶν τοιούτων καὶ τῶν ἰσοσούτων μαθημάτων εἰς τὰ τέκνα σας, πολλὰ τῶν ὁποίων οὔτε μὲ τὰ τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς μαθήματα δὲν ἦσαν προτομομασμένα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Σχολήν, ἢ παράδοσις ταύτων γίνεται ἀπὸ μόνον ἐμέ. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα ταῦτα, κατὰ τὴν πανταχοῦ ἐπικρατούσαν τάξιν, ἔπρεπε νὰ παραδίδωνται ἀπὸ τρεῖς τοῦλάχιστον διδασκάλους, εἰς ἐμὲ δὲ δὲν προστέθη εἰσέτι οὔτε ἱποδιδάσκαλος.

Ἀλλ' ἂς ἀναδεχώμεθα καὶ οἱ σήμερον γονεῖς καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας ὑπὲρ δυνάμιν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους! Ἡ παιδεία, ὦ νέοι, ἀνέδειξε τοὺς ἀθανάτους προγόνους μας Βασιλεῖς τοῦ κόσμου κατὰ τὴν ἀναφαίρετον καὶ ἀπαράγραφον Βασιλείαν τῶν φώτων, τῶν κοινωνικῶν ἐλευθεριῶν, καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἔθνων. Ἀυτὴ ἡ παιδεία ἐμοῦ μὲ τὸ πρὸς τὴν ἱερωτάτην θρησκείαν μας ἀπαρμείωτον σέβας, πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν θρησκείαν μας, ἣτις διατηρήσασα τὴν προγονικὴν μας γλῶσσαν ἀπὸ τὸν κατακλεισμόν τῶν Ἑρθεύρων, ἐμπόδισε τοῦ νὰ συμμιχθῶμεν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· αὐτὰ τὰ δύο καλά λέγω, τῆς παιδείας καὶ τῆς εὐσεβείας, ἂς ἀποκαταστήσωσι καὶ ἡμᾶς, ὦ νέοι, εὐδαιμονας, ὡς ἦσαν ποτὲ οἱ μακάριοι πρόγονοί μας.

Ἀλλ' εἰς ἐσᾶς ἀπόκειται, ὦ νέοι, νὰ προκόψητε καὶ εὐσεβεῖς νὰ εἰσθε διὰ νὰ εὐδαιμονήσητε τὴν πατρίδα. Σῆς εἰσθε εἰς αὐτοχεστῆραν παρ' ἡμᾶς τοὺς γονεῖς καὶ τὰς διδασκάλους σας θέσεις. Ἡμεῖς διὰ νὰ ἀφήσωμεν εἰς ἐσᾶς τὴν εὐγενεστῆραν τοῦ ἀνθρώπου κληρονομίαν, τὴν ἐλευθερίαν, ἐδυσχεύσαμεν πολυειδῶς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῆς τυραννίας τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας· ἐκρημνίσσαμεν τὸ ὄχυρόν τῆς τυ-

ραννίας φρούριον, ἵνα ἐσεῖς, ἀκμάζοντας καὶ κατὰ τὴν παιδείαν καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν ὅτε ἡμεῖς ἤδη ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῆς ἐπαναστάσεως παρακμάζομεν, ἀνακτίσασθε ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς τυραννίας τὸ λαμπρὸν τῆς ἐλευθερίας παλάτιον, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἀκόμη δὲν ἐτελείωσαμεν καλῶς. — Βλέπετε, ὦ νέοι, ἐδῶ γύρωθεν! ἐδῶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίδος τοῦ Τιμολέοντος, ὅστις ἔγνω ἐνοχὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἕνεκα τῆς ἐλευθερίας, καὶ προσφιλὴς εἰς τοὺς Νικηλοῦς διὰ τὴν κατάρτησιν αὐτῆς τυραννίας· βλέπετε! — Ἀνάμικτοι παῖδες πατρῶν ἐκ τῶν ταπεινῶν καλοῦσάν μας, καὶ ἐκ τῶν ὑπερηγάνων οἰκιῶν τῶν τυράννων μας· ἡ γὰρ μας καταπλακωμένη ἀκόμη ἀπὸ τῶν λευκῶν ὀστᾶ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας πεσόντων Ἑλλήνων, καὶ ἀπὸ τῶν ἄταφα λείψανων τεσσαράκοντα γλιτθῶν τοῦ Δράκοντος, μαστυρεῖ τοὺς διὰ τῆς ἀγῶνας μας. — Ἄ! ὦ νέοι, τὸ ὁποῖον πατεῖτε ἕδαφος, εἶναι μυστικὸς ναὸς, ὅπου τὸ πᾶν αἶψα προσκαλεῖ εἰς τὴν παιδείαν, εἰς τὴν ἐλευθερίαν, εἰς τὴν εὐσεβείαν. Ναι, ὦ νέοι, ἐνδεδυμένοι τὴν πανοπλίαν τῆς εὐσεβείας, φωτίσθητε καὶ διὰ τῆς παιδείας, διὰ τὴν διατηρήσθητε ἀδούλωτον καὶ μᾶς παραδώσθητε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ὑψημένην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς σᾶς ἠλευθέρωσαμεν, καὶ σᾶς παραδίδομεν πατρίδα.

Διὰ τοῦτο προσέλθετε σήμερον θαρραλέως, διὰ τὴν μᾶς δώσθητε δημοσίως ἀσφαλῆ τοῦ μέλλοντός μας ἀγέγγμα τῆς καλῆς σας ἐξετάσεως.

ΕΠΙΛΟΓΗ

Κατὰ λάθος εἰ Πεσσοὶ τοῦ Ὑπογραφεῖου ἠλλάξαν τὸ χαρακτηριστικὸν εἰς τὸ Παράρημα τοῦ 10. Ἀρθ. εἰς τὴν δευτέραν κόλλαν τοῦ 17. καὶ εἰς τὴν πρώτην τοῦ 18. μὴ προσέχοντες τοῦ Διευθυντοῦ μας. Ὅθεν παρακαλοῦμεν τοὺς Συνδρομητὰς μας νὰ μᾶς συγχωρήσωσι τούτο τὸ λάθος, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλωμεν ἐπιστῆναι καὶ ἡμεῖς τὴν προσοχὴν μας διὰ τὴν μὴ ἀκολουθίαν τούτων λάθους.

ΠΑΡΟΡΛΜΑ.

Εἰς τὸν τίτλον τοῦ κατὰ Βασιτολογίαν Ἀρθ. ΠΑΡΟΡΛΚΟΝ ἀνάγνωθ. ΠΑΡΟΡΛΚΟΝ.